

مطلوب ما کجا و مطلوب آمریکا کجا!

گوترش، دبیرکل سازمان ملل یا بهتر بگوییم یکی از نمایندگان کاخ سفید در سازمان ملل گفته است انتظار یک راهکار فوری برای برجام را نداشته باشید. این حرف می تواند حرف دقیقی باشد و نشان دهد که آمریکا بنا ندارد به سادگی برجام را به حالت قبلی برگرداند. البته هر عقل منفعت جوی آمریکایی هم توجیه کننده چنین مساله ای هست که نباید دستاوردهایی را که فردی ولو ترامپ برای آمریکا و پس از ۲/۵ سال تلاش به دست آورده یک شبه از دست داد. این نکته را بایدن در یادداشت چندی پیش خود در سی ان ان هم اشاره کرده و با تایید کلیت هدف ترامپ درقبال ایران صرفا روش او را پرهزینه دانسته بود.

مطلوب ایالات متحده درخصوص برجام با توجه به جمیع اظهارنظرهایی که مطرح می کنند، همان چیزی است که گلدبرگ حدوداً ۶ ماه پیش گفت، سپس بایدن آن را توضیح داد و نهایتا بلینکن هم عیناً تکرار کرد: «اگر ایران تعهدات برجامی اش را انجام دهد، کمیتای در آمریکا تشکیل خواهد شد تا بازگشت به برجام به عنوان زمینه ای برای توافقات فراتر را بررسی کند». توافقی که دربردارنده مطالبات حداکثری آمریکا و متحدانش در منطقه باشد، مساله هسته ای به اضافه موضوع فناوری موشکی، مسائل منطقه ای و نهایتا و البته شاید از همه مهم تر ادامه ممنوعیت فروش نفت برای تداوم فشار به چین. به این مساله باید این را هم اضافه کرد که برای خرید زمان بیشتر و تداوم تعلیقی که در سطور بالا ذکر شد، به احتمال فراوان آمریکا حاضر خواهد شد بخشی از داریایی های بلوکه شده ایران را درقبال توقف بخشی از صنعت توسعه یافته هسته ای ایران آزاد کند؛ چیزی که به عنوان یک ایده انزوسی دنیس راس از نزدیکان جو بایدن به دقت تشریح شده است.

منطق تان را عوض کنید

دربرابر این مطالبه حداکثری که فعلا آمریکا به دنبال خریدن زمان برای آن است، ایران برای رسیدن به اهدافش که همانا رفع تحریم برای فروش نفت ۲/۵ میلیون بشکهای است الزاما باید چند مسیر موازی را طی کند؛ مسیرهایی که همگی یک نتیجه دیری خواهند داشت و آن برهم زدن محاسبات دشمن و درهم ریختگی آنها دربرابر ایران است.

اولا باید به طرف غربی این پیام ارسال شود که ایران تا موعد مدنظر بایدن و تیمش منتظر نخواهد ماند و هرگز فرصتی بی نهایت برای آنها نیست. مقدمات این کار همان فرصت دوماهه مطرح در مصوبه مجلس است که باید به دقت اجرا شود.

ثانیا ایران باید ثابت کند بر اراده خود مصر است. راه اندازی فردو و حرکت پرسرعت آن یک نمونه است و تداوم این راه الزامی. در این مسیر اظهارات روز رنشینیه رئیس مجلس در بازدید از فردو دقیق به نظر می رسد. قالیباف گفت: «در غنی سازی ۲۰ درصد اورانیوم که قرار بود سالانه ۱۲۰ کیلوگرم اورانیوم غنی شود، از جهت زمان بندی جلوتر هستیم و در عرض حدود یک ماه ۱۷ کیلوگرم اورانیوم غنی سازی شده است.»

ثالثا ایران باید تمام تلاش خود را برای بازگشت فروش نفت خود به سطوح قبلی از مسیر دور زن تحریم یا استفاده از مسیرهای فروش خاص نفت پیش بگیرد. در ماه سپتامبر ۲۰۲۰ و پیش از آنکه حتی انتخابات آمریکا برگزار شود، خبرگزاری رویترز گفت که فروش نفت ومیعانات ایران از مرزیک میلیون بشکه گذشته است. این راه اگر ادامه یابد و برای مثال خط لوله نفت گوره -جاسک به عنوان یک طرح استراتژیک طبق برنامه تا پایان امسال به اتمام برسد، آنگاه بی نیازی ایران به رفع تحریم در میدان عمل بیشتر اثبات خواهد شد و دیگر ماجرا متفاوت خواهد بود. در این مسیر استفاده از فرصت رقابت سنگین پکن -واشنگتن ضروری است.

دولت بایدن شرطی انجام نشدنی برای بازگشت به برجام گذاشت، موضع طلبکارانه آمریکا برخلاف تبلیغات دولت و اصلاح طلبان است

توهم حداکثری

آن درون ایالات متحده است. در این روزها هرچند که شایع شده مدتی است با واسطه یابی واسطه عده ای درحال مذاکره هستند، اما اظهارنظرهای بایدن و تیم سیاست خارجی وی این را به خوبی نشان می دهد که حتی اگر مذاکراتی هم شکل گرفته باشد، یا اساسا ثمری نداشته یا برخی در داخل اطلاعات غلط گرفته اند و براساس همان اطلاعات غلط سخن می گویند. البته این جنس سخن گفتن افرادی چون حسن روحانی سابقه تاریخی هم دارد و صرفا مربوط به مواجهه با دموکرات ها نیست؛ چرا که در یک نمونه او در روزهایی که گمان مذاکره با ترامپ به واسطه فرانسوی ها جدی بود، ناگهان پالس مذاکره فرستاد و تنها چندساعت بعد با واکنش ۱۸۰ درجه ای ترامپ مواجه شد و در نتیجه مجبور شد به سرعت از اظهارات خود عقب نشینی کند و همان جمله معروف دیدار فتوشاپی را بگوید. از این رو باید گفت همین حرف های آنتونی بلینکن کافی است تا دست از رویا پردازی و خوش خیالی درقبال دموکرات ها برداشته شود و با منطق دیگری به کنش گری سیاسی و بین المللی بپردازیم، نه اینکه از یک سو به ساده سازی ماجرا بپردازیم و از سوی دیگر با غرق شدن در فانتزی دموکرات های خوب، جمهوری خواهان بدختی بودجه سالانه کشور را نیمبختی برسرآب بسته و کشور را به سمت پرتگاه هدایت کنیم.

آمریکا زمان می خواهد، چرا؟

یک نکته مهم در این روزها این است که برخی تصور می کنند ایران اولویت اصلی و مهمی برای دولت بایدن است؛ فرضی که با واقعیت های میدانی کیلومترها فاصله دارد. درواقع باید گفت ماجرای ایران به واسطه نسبیتی که با برخی کشورهای حاشیه ای و امپراتوری رسانه ای صهیونیست ها دارد، از یک وجه رسانه ای بزرگ و یک وجه حقیقی کوچک تر در سیاست خارجی آمریکا برخوردار است و اینکه اساسا تصور شود همه چیز در سیاست خارجی آمریکا

حالا چه کسی باید اولین گام را بردارد؟ هرگز شکست حداکثری ترامپ را فراموش نکنید. و همچنین در نشست خبری خود در آنکارا توضیح داد: «تهران درخواست های آمریکا برای بازگشت کامل به تعهداتش در برجام را تا زمانی که آمریکا تحریم ها را لغو نکنند، قبول نخواهد کرد.» و گفت: «چنین درخواستی عملی نیست و چنین اتفاقی نخواهد افتاد. «نهایتا اینکه دیروز جن ساکي، سخنگوی کاخ سفید حرف آخر را زد و گفت قبل از هرگونه دیدار و مذاکره در مورد برجام، باید ایران به محدودیت های قبلی بازگردد و آنها را رعایت کند. درباره این وضعیت چند نکته مهم وجود دارد.

ساده دلی یا توهم؟

قبل از هر چیزی باید گفت در ایران برخی تصور می کردند با حضور بایدن در کاخ سفید همه چیز درست می شود، آمریکا به برجام باز می گردد، پول های بلوکه شده یک شبه آزاد خواهد شد، دلار و سکه سقوط آزاد می کنند و حتی به وسیله بهبود وضعیت اقتصادی و فروش نفت بازسازی اعتماد عمومی به دولت و جریان اصلاحات صورت گرفته و همین هم می تواند زمینه ساز یک پیروزی بزرگ برای انتخابات ریاست جمهوری در خرداد ۱۴۰۰ باشد. البته اظهارات برخی از اعضای دولت در شکل گیری چنین فضایی هم موثر بود و باعث شد گردانندگان ستاد تبلیغاتی بایدن در تهران محکم تر از گذشته فعالیت خود را دنبال کنند و امیدوار باشند که از ۲۰ ژانویه همه چیز روی گلنک بیفتد. برای مثال حسن روحانی آنچنان به ساده سازی مساله می پرداخت که کارشناس حامی دولت هم انگشت به دهان می ماندند که چطور رئیس جمهور می گوید خروج ترامپ از برجام خط خطی کردن یک کاغذ بود و بازگشت به این توافق هم با آوردن یک کاغذ سالم و تمیز، شدنی است. البته ما همان موقع هم گفتیم چنین اظهارنظرهایی نشانه بزرگی از نشناختن فضای جهانی به ویژه میدان سیاست و بازیگران

«آمریکایمانی به برجام برمی گردد که ایران اجرای تعهداتش را از سر گرفته باشد. «این جمله کلیدی آنتونی بلینکن در اولین کنفرانس خبری خود به عنوان وزیر خارجه آمریکا بود؛ اظهارنظری مهم که هرقد برای ما و دیگر منتقدان واقع بین آمریکا عجیب نبود، برای حامیان دوا تشه برجام دموکرات ها سخت و تعجب انگیز بود و حکم آب سردی را داشت که شاید هرگز انتظار آن را نداشتند.

وزیر امور خارجه آمریکا در توضیحات بیشتر این بخش اضافه کرد: «ایران در زمینه های مختلف از تعهداتش دست کشیده و اگر تصمیم به اجرای دوباره تعهداتش بگیرد، این فرآیند زمان خواهد برد و ما هم برای ارزیابی اینکه آیا ایران به مسئولیت هایش عمل کرده یا نه وقت می خواهیم. روشن است که ما هنوز به آن نقطه نرسیده ایم، بایدن خیلی روشن گفته که اگر ایران به طور کامل تعهداتش براساس برجام را اجرا کند، ایالات متحده هم همین کار را خواهد کرد.» و البته و برای بار چندم این را هم گفت که اگر ایران به توافق برگردد، و واشنگتن به دنبال «توافقی بلندمدت تر و مستحکم تر» خواهد بود که به سایر مسائل در دسر آقرین برای آمریکا می پردازد. البته این حرف های بلینکن ساعاتی پس از اظهار نظر یک مقام کاخ الیزه بیان شد و به نوعی تکرار آنها بود. این مقام فرانسوی یک روز قبل تر گفته بود ایالات متحده مادامی که ایران به تعهدات خود بازنگردد، به توافق هسته ای باز نخواهد گشت.

این حرف باعث شد اعضای دولت واکنش های سریعی داشته باشند، به گونه ای که محمود واعظی، رئیس دفتر رئیس جمهور گفت: «ما از برجام خارج نشدیم که بخواهیم به آن برگردیم و زمانی به تعهدات برجامی خود عمل می کنیم که مطمئن شویم اروپا و آمریکا به تعهدات خود عمل می کنند.» محمد جواد ظریف هم از یک سو در توییتش نوشت: «آمریکا برجام را نقض و از ورود دارو و غذا برای ایرانی ها ممانعت کرد. ایران به برجام پایبند ماند و تنها اقدامات اصلاحی پیش بینی شده در بند ۳۶ برجام را اتخاذ کرد.

عضو کمیسیون امنیت ملی مجلس شورای اسلامی در گفت و گو با «فرهیختگان»:

به نفع بایدن است سیاست شکست خورده ترامپ را تکرار نکند

فداحسین مالکی، عضو کمیسیون امنیت ملی مجلس شورای اسلامی در گفت و گو با «فرهیختگان»؛ با اشاره به ادعای آمریکا مبنی بر اینکه ایران باید پیش از آمریکا به برجام بازگردد به تحلیل و ارزیابی پیرامون بازگشت به برجام و تعهدات آن پرداخت. مالکی با بیان اینکه وقتی موضع گیری فرانسه و وزیر امور خارجه جدید آمریکا را شنیدم تعجب کردم، اظهار داشت: «آنها گفتند ایران باید ابتدا به تعهدات خود بازگردد، درحالی که این حرف کاملا غیرکارشناسی است.»

قطعا آمریکا باید شروع کننده برجام باشد
عضو کمیسیون امنیت ملی مجلس درعین حال گفت: «اینکه آنها بگویند ایران باید شروع کننده باشد، اشتباه است چرا که ایران شروع کننده بود ولی آنها برجام را پس زدند و الان نیز باید شروع کننده باشند.»

وی درخصوص پیشنهادهاد و راهکار ایران در این وضعیت نیز اظهار داشت: «ما عملیات خود را بر اساس قانون جدید مجلس شروع کردیم و کار خود را انجام می دهیم و بر اساس قوانین خود پیش می رویم.» مالکی درعین حال با بیان اینکه سخن دولت بایدن مبنی بر اینکه به برجام باز می گردیم را مثبت ارزیابی می کنیم، تصریح کرد: «زمانی این امر می تواند مورد پذیرش ایران باشد که خود آمریکا شروع کننده باشد؛ یعنی آمریکا تعهدات خود را شروع کند و تمام تحریم ها نیز لغو شود.»

ما از کشورهای اروپایی انتظار داریم صداقت خود را نسبت به برجام نشان دهند
عضو کمیسیون امنیت ملی مجلس با بیان اینکه آمریکا باید طبق چیزی که در برجام پذیرفته شده عمل کند، تاکید کرد: «ما از کشورهای اروپایی انتظار داریم که صداقت خود را نسبت به برجام نشان دهند و آمریکای جدید را وادار کنند که به تعهدات خود عمل کند؛ چرا که ایران هم قطعا این کار را انجام می دهد.»

عضو هیات علمی دانشگاه تهران در گفت و گو با «فرهیختگان»:

آمریکا به دنبال گرفتن امتیاز بیشتر است؛ دیروز با «فشار حداکثری»، امروز با «بازگشت مشروط»

خبثت دموکرات ها و ذوق زدگی دولت سبب ایجاد این شرایط برای برجام شده است

یکصدا بودن مقامات کشور در قوه مجریه و قوه مقننه بیش از گذشته اهمیت دارد

بایدن به جای کلیدواژه «فشار حداکثری» مدعی بازگشت مشروط به برجام است

بنظر می رسد آمریکا می خواهد برجام در این حالت حفظ شود، این تحلیل چقدر درست است؟
آمریکایی ها چه دولت ترامپ و چه دولت بایدن می خواهند از ایران امتیاز بیشتری بگیرند. دولت دموکرات هم همان حرف های ترامپ را با ادبیات دیگری بیان می کنند و به جای اینکه بگویند ما می خواهیم فشار حداکثری اعمال کنیم، می گویند می خواهیم به برجام بازگردیم ولی شروطی می گذارند که نتیجه همان بحث های ترامپ است.

یکصدا بودن مقامات کشور

در قوه مجریه و قوه مقننه اهمیت دارد

اخیرا قالیباف بیان کرد ۱۷ کیلو اورانیوم غنی شده داریم و ظریف نیز در ترکیه صحبت های روبه جلویی داشت، چقدر این مواضع را موثر می دانید؟
اینکه مقامات کشور در قوه مجریه و قوه مقننه یکصدا باشند اهمیت دارد و دموکرات ها مخصوصا در گذشته از این اختلاف های داخلی استفاده کردند و از این جهت این هماهنگی باید در داخل وجود داشته باشد.

غنی سازی ۲۰ درصد حق ایران است و محدودیتی ندارد، چرا که ایران عضو NPT است و از ابتدا تا انتهای این معاهده محدودیتی دراین باره ذکر نشده است، چه درباره درصد غنی سازی و چه در حجمی که اورانیوم غنی شده داریم محدودیت عنوان نشده و تنها محدودیت این است که اورانیوم غنی شده به سمت تسلیحاتی شدن نرود.

ایسن موضوع نیز درحالی است که در دود دهه اخیر که بحث تسلیحاتی شدن غنی سازی مطرح بود، آژانس هیچ کاه مطرح نکرد که یک گرم اورانیوم غنی شده در ایران به سمت مصارف تسلیحاتی رفته است، لذا از این جهت هم ایران مشکلی نخواهد داشت.

از ایران امتیازات بیشتری را گرفت، باید اصلاح شود.

پیامی که ایران باید به طرف مقابل بدهد این است که هر زمانی طرف مقابل آماده بود می تواند به برجام بازگردد

البته اصلاح مشکلاتی که از قبل درست شده راحت نیست همان طور که مشکلات به تدریج ایجاد شد، حل مشکلات هم یک شبه نخواهد بود، اما قطعا پیامی که ایران باید به طرف مقابل بدهد همین است که هر زمانی طرف مقابل آماده بود می تواند به برجام بازگردد.

حتی اگر آمریکا به برجام بازگردد، دیگر می دانیم نتیجه برجام چیست

ارزش برجام اکنون مشخص شده است درحالی که اگر پنج سال پیش کسی درباره برجام صحبت می کرد و نسبت به توافق اغراق می کرد اما درحال حاضر واقعیت های برجام مشخص شده، حتی اگر آمریکا به برجام بازگردد، دیگر می دانیم نتیجه برجام چیست. بنابراین از این جهت جذابیت برجام از بین رفته است و به غیر از تعدادی که نگاه ناموسی و شیفنگی به برجام دارند، در جامعه و بین اکثریت نخبگان واقعیت های برجام عیان شده است.

منطق حکم می کند اگر کسی از توافق خارج شده، ابتدا به توافق بازگردد

این نکته ای است که طرف مقابل هم باید بداند و در نهایت منطق حکم می کند اگر کسی از توافق خارج شده، به توافق بازگردد، ایران بیش از یک سال کاملا دقیق برجام را بعد از خروج آمریکا اجرا کرد. البته حرف فرانسوی ها نیز قابل اعتنا نیست و اینها نقش پلیس بد را بازی می کنند، بنابراین آنها یک زمانی پلیس بد و یک زمانی پلیس خوب هستند، لذا فرانسه قدرت خود را در تعیین سیاست خارجی از دست داده است.